

Претходне недеље и на овим страницама неколико колега по перу примерно је ожалило „кохабитациону“ владу Коштунице и Тадића. А претпостављам да је по неким предузећима и управним одборима тугованка била још и већа. Па људи се нису још честито ни уселили, упознали, уталили. Кад оно – већ разлаз, фајронт, готово.

Ипак, једно упозорење које се чуло у неким од ових комеморативних текстова треба узети врло озбиљно. Ова влада је, каже се, била последња шанса за помирење две завађене Србије и последњи воз за успостављање каквог-таквог националног јединства и компромиса. Сада нам, пак, по тој песимистичкој и самим тим већ врло могућој и уверљивој интерпретацији, преостаје само грађански сукоб – или диктатура једне од супротстављених политичких опција.

Нешто ту, међутим, ипак није у реду. Наиме, ако су тачне оцене које већ годинама слушамо од представника практично читаве политичке и друштвенонаучне елите о томе да је Србија након 5. октобра и серије више-мање пристојних изборних циклуса неповратно закорачила у демократију, како је могуће да би једна кампања и било какав исход предстојећих избора ту могли нешто суштински изменити? Дакле, или чувена „демократска и институционална консолидација“ након 5. октобра није била баш толико несумњива и непроблематична, или се опет, свесно или несвесно, манипулише српским јавним мњењем у покушају произвођења још једне „референдумске“ ситуације и још једног, наводно, судбинског „или-или“ изјашњавања, које би, ако се не варам, било десето такве врсте након 5. октобра, а чак четврто или пето за последњих годину и по дана.

Наравно да већ и „по дифолту“ нисам неки превелики оптимиста. И наравно да никада не треба искључити или занемарити (само)деструктивни потенцијал овог народа и његових политичких предводника. (А поготово нисам склон било каквој мистификацији и идеализацији 5. октобра, који се, како време пролази и чињенице избијају на видело, све више показује као нека врста добро организованог државног удара – по структури, нешто слично 27. марту 1941 – пре него „општенародна“, „плишана“ грађанска револуција, попут оних источноевропских.) Све у свему, наравно да свако разуман има разлога да зазире од онога што нас све као државу и друштво чека у наредним месецима. Но, за разлику од колеге које су ову одлазећу владу оплакале, ја мислим да је понекад боље да се ствари истерају на институционалну чистину, него да се колективно фолирамо и обмањујемо лажним консензусом и причама о „Косову и Европи“.

Наравно да је могуће замислити стање општег хаоса у односу на који ће ово десетомесечно политичко муљање изгледати као „Периклово златно доба“. У том смислу, није сасвим искључено да ће ову одлазећу владу неко у Србији заиста „правити од блата“. Ипак, поштено говорећи, та влада је била једна типична „прелазна“ влада, направљена са више него јасним циљем коалиционих партнера да једни друге „пређу“, односно добију у времену и што боље се припреме за коначни обрачун. Можда је, ту и тамо, на једној или другој страни, понеко заиста искрено веровао и желео да та ствар функционише. Али мало ко је у тај пројект нешто озбиљно улагао, а поготово био спреман да зарад њега нешто озбиљно жртвује.

Можда би за Србију, овакву каква је, било најбоље да је влада у овом саставу могла постићи неки минимум сагласности и да је тако избегнута драма која нас чека наредних месеци. Али то није било могуће. Та влада је од почетка била једна велика (само)обмана од које су на крају готово сви имали више штете него користи. И могло би се рећи да су од ње профитирали само странци који су је правили и радикали који су из ње изостали. И донекле ДС, који је за владу био заинтересован само док се не заврше председнички избори и Тадић не обнови свој председнички мандат. (Додуше, да је било баш по њима, демократе би ствар вероватно пролонгирале још за који месец, док још мало не спласну косовске тензије, и зато се у калкулацијама њима наклоњених аналитичара као најповољнији термин за нове изборе углавном појављивао септембар.) С друге стране, ДСС је у ову владу владу ушао да би пролонгирао привидан косовски консензус и да би, рачунали су, у тренутку када дође до проглашења независности Косова Тадића коначно истерали на чистац, односно натерали га да се коначно определи између обавезујућих косовских резолуција Скупштине Србије које је сво време потписивао и „Европе без алтернативе“ о којој је сво време говорио.

Узгред буди речено, када је влада формирана, као један од главних аргумената у прилог њеног формирања навођено је како не би било добро да у јеку борбе за очување територијалног интегритета Србија буде без владе. А сада смо остали и без владе и без скупштине – и са наговештајем најсуровије предизборне кампање виђене на овим просторима након две хиљаде године. Биће то заиста „мајка свих кампања“ и ако након ње Србија остане у једном комаду биће то збиља поуздан доказ да смо коначно постали демократско друштво. У противном, имаћемо барем једну илузију мање.